

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Γ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Κείμενο Ι

Η σημασία της τήρησης των νόμων

Ο σπουδαίος φιλελεύθερος οικονομολόγος Steven Horwitz έχει πει ότι η πρόοδος της ανθρωπότητας είναι η ιστορία της συνεχούς μείωσης του συναλλακτικού κόστους. Τι είναι το συναλλακτικό κόστος; Χονδρικά, είναι όλα αυτά τα περιφερειακά πράγματα που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας πριν αφιερωθούμε στην επίτευξη των καθαυτὸ στόχων μας. Αν έχω λόγους να φοβάμαι ότι ο εταίρος μου σε μια συναλλαγή μπορεί να με κλέψει, τότε πρέπει να αφιερώσω ενέργεια, χρόνο και χρήμα για να αποτρέψω αυτό το ενδεχόμενο. Αν είμαι σίγουρος για την εντιμότητά του, ή αν οι κανόνες του παιχνιδιού δεν μας επιτρέπουν να κλέψουμε ο ένας τον άλλο, τότε μπορούμε να αφιερωθούμε απερίσπαστοι σ' αυτά που πραγματικά μετράνε για μας.

Ένας από τους αποτελεσματικότερους τρόπους για τη μείωση του συναλλακτικού κόστους σε μια κοινωνία είναι οι νόμοι να τηρούνται. Αυτό προϋποθέτει δύο τουλάχιστον πράγματα: Πρώτον ότι οι νόμοι είναι δίκαιοι, απλοί και εύκολοι στην εφαρμογή τους. Και δεύτερον ότι οι πολίτες αντιλαμβάνονται, τουλάχιστον κατά πλειονότητα, ότι η τήρηση των νόμων εντέλει τους ευνοεί.

Στη χώρα μας τα πράγματα είναι φυσικά λίγο πιο περίπλοκα. Οι νόμοι είναι περίπλοκοι και χαοτικοί, δύσκολοι στην εφαρμογή τους, και οι πολίτες βλέποντας ότι οι νόμοι εύκολα και ευρέως καταπατώνται, αισθάνονται μέχρι και κοροϊδα όταν οι ίδιοι αποτελούν την εξαίρεση της εντιμότητας. Σύμφωνα με την περίφημη "αρχή του σπασμένου τζαμιού", η απαξίωση των νόμων συχνά ξεκινά από πολύ μικρά και φαινομενικά ασήμαντα πράγματα. Αν, για παράδειγμα, κάποιος σπάσει ένα τζάμι σε μια γειτονιά και αυτό το τζάμι παραμείνει σπασμένο για πολλές μέρες, τότε το σήμα που εκπέμπεται είναι ότι η παραβατικότητα μένει ατιμώρητη - πολύ πιθανόν το ένα τζάμι να φέρει το άλλο, το ένα γκράφιτι το άλλο, και η κατάσταση να κλιμακωθεί σε περισσότερο σοβαρές και επώδυνες παραβιάσεις του νόμου.

Όλα αυτά, που δοκιμάστηκαν στην πράξη στη Νέα Υόρκη της δεκαετίας του 1980, έχουν εφαρμογή και στην Ελλάδα του σήμερα, που βλέπει γκροαφιντάδες από το

εξωτερικό να έρχονται στη βολική Αθήνα για να προπονηθούν, αλλά και τουρίστες που έλκονται από την εξωτική γι' αυτούς, αλλά συχνά ανυπόφορη για τους μόνιμους κατοίκους ανομία γειτονιών όπως τα Εξάρχεια.

Τι λοιπόν μπορούμε να κάνουμε; Αφενός να ζητάμε πιεστικά την εφαρμογή του νόμου (και την αλλαγή του όταν είναι άδικος ή δύσχρηστος). Η ανομία δεν είναι ένα περιφερειακό θέμα ήσσονος σημασίας, αλλά μια πολύ σημαντική παράμετρος στην καθημερινότητά μας που μας περιορίζει όλους στο να αφιερώσουμε τις δυνάμεις μας εκεί όπου πραγματικά θέλουμε. Δεύτερον, να συμβάλλουμε στη δημιουργία μιας κουλτούρας ανάδειξης της συνεργατικής συμπεριφοράς και απαξίωσης της αντικοινωνικής, πάντα εντός των πλαισίων του νόμου και της λογικής. Προσωπικά δεν βρίσκω τίποτε το κακό στο να δημοσιοποιείται η φωτογραφία ενός αυτοκινήτου που κλείνει μια ράμπα αναπήρων (χωρίς μάλιστα να σβήνονται οι πινακίδες κυκλοφορίας), προφανώς όμως ξεφεύγει το πράγμα αν κάποιος θερμοαίμος θεωρήσει ότι καλό θα ήταν να πάει και να του σκάσει τα λάστιχα.

Ίσως βέβαια να είναι πρόβλημα πολυτελείας η εφαρμογή του νόμου σε μια χώρα που η ίδια η πολιτική τάξη συχνότατα αναζητεί τα παραθυράκια του νόμου, αν δεν τα ανοίγει μάλιστα η ίδια. Το σίγουρο πάντως είναι ότι αυτή η θετική αλλαγή δεν πρόκειται να γίνει αν εμείς δεν την απαιτήσουμε.

Σκούρας Αλ. liberal.gr, 2019

Κείμενο II

Έγκλημα και τιμωρία

Εισαγωγικό σημείωμα

Ο νεαρός φοιτητής Ρασκόλνικωφ στην προσπάθειά του να ληστέψει μια ηλικιωμένη τοκογλύφο θα καταλήξει – χωρίς να το έχει σχεδιάσει – στο να δολοφονήσει εκείνη και την αδερφή της. Παρά το γεγονός ότι η αστυνομία δεν έχει επαρκή στοιχεία για να προχωρήσει στη σύλληψή του, εκείνος βασανιζόμενος από τις τύψεις του και με την παρότρυνση της ερωτικής του συντρόφου, της Σόνιας, θα παραδοθεί στις αρχές.

«Μιλησέ μου καλύτερα δίχως...παραδείγματα», του είπε με φωνή που μόλις ακουγόταν και ακόμα πιο φοβισμένα.

Ο Ρασκόλνικωφ γύρισε προς το μέρος της, την κοίταξε κάμποσο και της έπιασε τα χέρια.

«Έχεις και πάλι δίκιο, Σόνια. Όλα αυτά είναι παραλογισμός και φλυαρίες. Η μητέρα μου, καθώς ξέρεις, δεν έχει τίποτα σχεδόν. Η αδελφή μου, που έτυχε να μορφωθεί, είναι καταδικασμένη να εργάζεται σ' όλη της τη ζωή δώθε – κείθε σαν γκουβερνάντα. Όλες τις ελπίδες τους τις στήριζαν σε μένα μόνο. Άρχισα να σπουδάζω στο πανεπιστήμιο, αλλά αναγκάστηκα να διακόψω τις σπουδές μου γιατί δεν είχα τα μέσα να συντηρηθώ. Αλλά και αν υποθέσουμε πως τις συνέχιζα, το πολύ-πολύ να γινόμουνά ένας καθηγητής ή κανένας υπάλληλος ύστερα από δέκα ή δώδεκα χρόνια (κι εφόσον θα πήγαιναν όλα καλά) με χίλια ρούβλια το χρόνο απολαβές... (όλα αυτά τα έλεγε σα μάθημα που το 'ξερε απ' έξω). Στο μεταξύ η μητέρα μου θα μαράζωνε απ' τις έγνοιες και απ' τη λύπη της, δίχως να μπορώ να τη βοηθήσω. Όσο για την αδελφή μου ... αυτή... μπορεί να πάθαινε χειρότερα. Εξ άλλου... γιατί να πάει χαμένη η ζωή μου, γιατί να μη χαρώ κάτι που την ομορφαίνει και την πλουτίζει, γιατί να παραπετάξω τη μητέρα μου και να δέχομαι αδιαμαρτύρητα τις ταπεινώσεις της αδελφής μου; Για ποιο λόγο; Για να παντρευτώ, όταν αυτές θα έχουν πεθάνει, να κάνω παιδιά και να τ' αφήσω κι αυτά στους πέντε δρόμους, χωρίς μια πεντάρα, χωρίς ένα κομμάτι ψωμί; Ε, να ... να λοιπόν γιατί το αποφάσισα. Είπα να πάρω τα λεφτά της γριάς να τα 'χω για τις σπουδές μου και για τα πρώτα χρόνια όταν θα τελείωνα το πανεπιστήμιο, χωρίς να βασανίζω πια τη μητέρα μου. Ήθελα να λύσω το πρόβλημά μου πλατιά, ριζικά, ν' αρχίσω μια καριέρα εντελώς καινούργια και να εξασφαλίσω μια ζωή ολότελα ανεξάρτητη. Ε, να! Αυτό είναι όλο! Φυσικά, έκανα πολύ άσχημα που σκότωσα τη γριά...Αλλά, φτάνει τώρα! Αρκετά!».

Αποτελείωσε με πολύ κόπο τη διήγησή του. Φαινόταν εξαντλημένος. Έσκυψε το κεφάλι του.

Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε περιληπτικά σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων τη σχέση των Ελλήνων σήμερα με την τήρηση των νόμων, όπως αυτή παρουσιάζεται στην 3^η και 4^η παράγραφο του **κειμένου Ι**.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1^ο

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιο σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση συμφωνεί με το περιεχόμενο του **Κειμένου Ι**, και τη λέξη **Λάθος**, αν δε συμφωνεί. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με παραπομπές σε σχετικά χωρία του κειμένου.

α. Η επίτευξη των στόχων μιας κοινωνίας προϋποθέτει την τήρηση των νόμων.

β. Στην Ελλάδα η ευνομία χαίρει μεγάλης εκτίμησης.

γ. Η ανομία θα χτυπηθεί από την κουλτούρα συνεργασίας.

δ. Σύμφωνα με την «αρχή του σπασμένου γυαλιού» η παραβατικότητα αρχίζει με καίρια γεγονότα.

ε. Η Αθήνα φημίζεται για την ευνομία και την ασφάλεια.

Μονάδες 10

Ερώτημα 2^ο

α) Αν ο σκοπός του συγγραφέα στην 3^η παράγραφο του **κειμένου Ι** είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη του για το πρόβλημα, με ποιους τρόπους (γλωσσικές/σημειωτικές επιλογές, εκφραστικά μέσα κ.α) φαίνεται ότι επιχειρεί τον σκοπό του;

Μονάδες 6

β) Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση του ερωτήματος στην αρχή της 5^{ης} παραγράφου του **κειμένου Ι** ως προς την οργάνωση της και ως προς την αντίδραση του αναγνώστη;

Μονάδες 5

Ερώτημα 3^ο

α) Να σχολιάσετε τον τίτλο του **κειμένου Ι** και να τον αντικαταστήσετε με έναν δικό σας στον οποίο θα αξιοποιείται η μεταφορική χρήση της γλώσσας.

Μονάδες 5

β) Να εντοπίσετε 2 διαφορετικά είδη τεκμηρίων στο **κείμενο Ι** και να εξηγήσετε πως εξυπηρετούν την πρόθεση του συντάκτη.

Μονάδες 5

Ερώτημα 4^ο

α) Να εξηγήσετε τη χρήση των παρενθέσεων στην 5^η παράγραφο του **κειμένου Ι**.

Μονάδες 4

β) Στη 4^η παράγραφο του **κειμένου Ι** ο συγγραφέας χρησιμοποιεί κάποια μέσα, για να γίνει σαφής και κατανοητός και να δημιουργήσει κλίμα οικειότητας και επικοινωνίας με τον αναγνώστη. Να εντοπίσετε δύο από αυτά τα μέσα καταγράφοντας και τα αντίστοιχα χωρία.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το θέμα που αναδεικνύεται στο **κείμενο ΙΙ**; Ποια στάση τηρεί ο ήρωας απέναντι σ' αυτό; Ποια είναι η δική σας άποψη σχετικά με τη θετική επίδραση της ποινής για τον παραβάτη; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Στο **κείμενο Ι** παρουσιάζονται κάποιες παραβάσεις των νόμων στη σύγχρονη εποχή. Για ποιους λόγους θεωρείτε ότι ο σύγχρονος άνθρωπος παρανομεί; Να εξηγήσετε την άποψή σας και να προσθέσετε και κάποιες προϋποθέσεις για την τήρηση τους σε ένα άρθρο 300-400 λέξεων για ένα νεανικό περιοδικό.

Μονάδες 30

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ